

-polskiej interferencji, lecz również nauczycielom i pozostałym osobom, interesujícím się zagadnieniami kultury języka.

Jana Raclavská

**Sborník Filozoficko-přírodovědecké fakulty
Slezské univerzity. Lingvistica 1,
red. I. Kolářová i L. Pavera, Opava 2001, 180 s.**

Byl vydán u příležitosti životního jubilea vedoucího oddělení lingvistiky Ústavu bohemistiky a knihovnictví doc. PhDr. Vladimíra Šaura, CSc. (nar. 30. 12. 1937). Vyšel se zpožděním v roce 2001, redigován byl I. Kolářovou a L. Pavrou. Součástí sborníku je přehled Šaurovy publikační činnosti (od roku 1960 do 1. 3. 1998).

Slavistickou a bohemistickou vědeckou činnost jubilatovu stručně, ale pregnantně zhodnotil prof. Milan Jelinek. Zdůraznil jeho významnou práci v Ústavu pro jazyk český ČSAV, bohatou činnost publikační i úspěšné vysokoškolské působení v posledním desetiletí. Do sborníku sám přispěl studií *Václav Ertl jako kritik jazykového purismu*, v níž ukázal, jak tento lingvista výrazně ovlivnil kodifikaci a kulturu spisovné češtiny, odsuzoval puristický jazykový diletantismus apod. Zdůraznil však, že v praktické lingvistické činnosti V. Ertl hranice některých puristických příkazů nepřekročil.

Jubilant sám přispěl do sborníku dvěma tituly. Ve stati *Metodologické poznámky k diachronní lingvistice* upozorňuje na nepřesnosti při tvorbě některých hesel *Etymologického slovníku jazyka staroslověnského*. Příspěvek *O vzájemném vztahu literárního jazyka a dialektů v česko-bulharském porovnání* označuje dialekt za celek, z něhož čerpá spisovný i literární jazyk. Pojmy dialekt, interdialekt, spisovný jazyk a literární jazyk v článku charakterizuje a definuje.

Významně přispěli do jubilatova sborníku jeho spolupracovníci a žáci: H. Tešnar se zabývá proměnami českého pravopisu v 1. polovině 19. století. N. Utěšená si všimá podmínek přechodu sloves v rámci slovesných tříd. Vedle teoretické lingvistické analýzy materiálu je přínosem i počítačový program, který by měl studium problematiky zpříjemnit a usnadnit. I. Kolářová se zamýšlí se zaujetím nad typy otázek se slovesem *myslet* a funkcí tohoto slovesa v nich, kdežto M. Drápela nachází pozoruhodnou tematiku ve studiu diferencí mezi projevem televizních moderátorů a formami jejich přepisu v teletextových titulcích. V. Pfeffer se v příspěvku o jazyku triviální literatury musel vypořádat s vysvětlitelným pojmu na pozadí pojmenování paraliteratura, literatura asfaltová, bulvární.

Sám nabízí i pojem literatura konzumní. Poučený výklad o současném stavu zkoumání publicistického funkčního stylu, založený na studiu bohaté literatury k této problematice, přináší L. Binar. Ve studii o pojmech *centrum a periferie* z hlediska sémiotiky řeší L. Martinek kromě aplikace obou pojmů na geografický prostor také jejich vztah k pojmenováním provincie, oblast, kraj a region, regionální literatura, regionální kultura. L. Pavera se ve svém eseji zabývá problematikou metod literární vědy na prahu 21. století. Upozorňuje, že existující mnoho-
vrstevné umělecké texty vyžadují nové formy četby, studia i analýzy.

Z mimoopavských lingvistů zaujme stať prof. V. Tkadlčíka († 25. 12. 1997). Vynikající slavista se v ní zabývá problematikou číslovek v *První staroslověnské legendě o sv. Václavu*. Olomoucký lingvista J. Joda publikuje své názory na hodnocení přejetých německých slov v novějších slovnících jazyka českého. B. Bednaříková se zamýšlí nad problematikou tzv. třetího syntaktického plánu a M. Hádková pojednává o nosičích jazykových znakových systémů. Poznanky dokládá zkušenostmi z výuky českého jazyka u cizinců. Příspěvek Z. Trösterové z Ústí n. Labem poukazuje na vliv konfese na formování slovanských spisovných jazyků v předspisovném období a její kolega I. Harák analyzuje v širším kontextu prvotinu I. Slavika *Snímání s kříže*. Pražský lingvista J. Reyzek předkládá nové náměty k objasnění etymologie slova *lem*.

První sborník opavských lingvistů je zdařilý, námětově i obsahově hodnotný. Přejeme jim i celé lingvistické obci, aby i přes ekonomické obtíže dokázali publikovat výsledky svých bádání, příp. poznatky z vědeckých konferencí, jež lze na půdě Slezské univerzity úspěšně pořádat.

Josef Kolařík